

Oirschotse vlag bestaat 25 jaar en vertelt over het verleden

De gemeentevlag van Oirschot viert dit jaar haar 25-jarig jubileum. Het dundoek werd door de gemeenteraad vastgesteld op 27 februari 1962. Ze heeft twee evenhoge banen. De bovenste is geel met aan de linkerkant een blad met vijf vingers. De onderste baan is zwart. De vlag vertelt over het verleden van Oirschot.

door Jos Poels

Oirschot was een kwart eeuw geleden niet de enige gemeente die een eigen vlag wilde hebben. Tientallen andere plaatsen in het land deden in 1962 hetzelfde. Aanleiding waren de festiviteiten die ter gelegenheid van het zilveren huwelijksfeest van koningin Juliana en prins Bernhard werden gehouden. De provincies waren de gemeenten al voorgegaan. Voor Noord-Brabant was de keuze niet zo moeilijk. De rood-witte blokkenvlag was al in het begin van de achttiende eeuw bekend. Provinciale Staten namen in 1859 het besluit die tot provincievlag te verheffen.

Vaandels

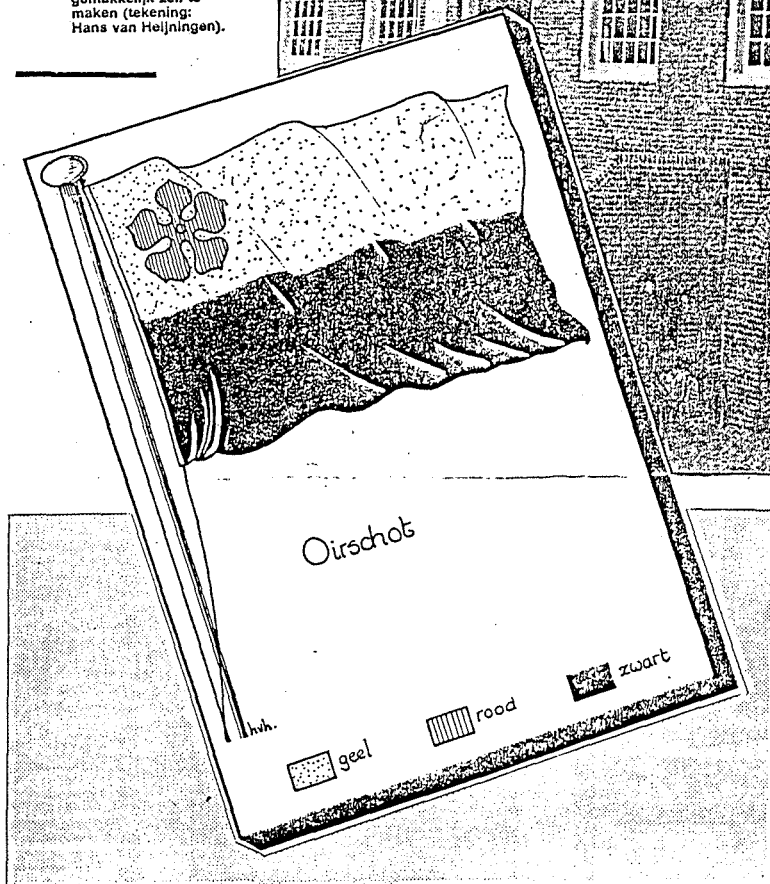
Het was 25 jaar geleden de vlaggenmaker K.L. Sierksma uit Groningen die de aanzet tot het vaststellen van een Oirschots exemplaar gaf. Hij stuurde het gemeentebestuur een uitgewerkt voorstel toe. De vlag die hij voorstelde, was afgeleid van de plaatselijke gildevaandels. Het voorstel werd ter beoordeling doorgestuurd naar de heer Lieshout, de voorzitter van de plaatselijke heemkundige kring. Ook de heer Lieshout vond zich niet deskundig genoeg om het voorstel te beoordelen. Hij stuurde de tekening door naar de streekarchivaris van Noord-Kempenland, de heer J.P. Rogier.

Rogier was het niet met het voorstel eens. De archivaris in 1962: „Met de heer Sierksma kan ik meegaan, waar hij vooropstelt, dat bij het ontwerpen van een vlag dient te worden uitgegaan van het wapen. Men kan wel stellen, dat de vlag in vroeger tijden onafhankelijk van het wapen werd aangenomen, maar Oirschot heeft, voorzover bekend, nimmer een vlag bezeten. Het zich baseren op oude gildevlaggen lijkt mij onjuist, omdat daarmee de rollen zouden worden omgekeerd.”

Gemeentewapen

In de tijd dat archivaris Rogier zich met de gemeentevlag bezighield, had Oirschot nog het wapen dat het in 1819 van de Hoge Raad van Adel in Den Haag had gekregen. In dit wapen stonden enkel vier leeuwen. De kleuren van het wapen waren geel, zwart en rood. Later onderzoek zou uitwijzen dat er meer kleuren in moesten. Sinds 1970 heeft Oirschot weer de juiste wapenkleuren. Behalve geel, zwart en rood nu ook blauw en wit. De archivaris maakte een vlagontwerp met de kleuren van het Oirschotse wapen zoals dat 25 jaar geleden nog werd gebruikt. Hij verdeelde de vlag in twee evenhoge horizontale banen. Die rangschikte hij volgens de wetten van de zwaartekracht. De „zwaarste” kleur zwart zette hij in de onder-

De vlag van Oirschot die op 23 februari 1962 werd vastgesteld, is gemakkelijk zelf te maken (tekening: Hans van Heijningen).

derste baan. De 'lichte' kleur geel verwerkte hij in de bovenste baan. Samen kunnen zwart en geel worden gezien als de kleuren van het voormalige hertogdom Brabant en het kwartier Kempenland, waarin ook het grondgebied van Oirschot lag. Bovendien werd met de twee banen de geschiedenis van Oirschot zelf tot uitdrukking gebracht. Oirschot, als onderdeel van het hertogdom Brabant had in het begin van de veertiende eeuw bepaalde vrijheden gekre-

gen en was op weg zich te ontwikkelen tot een stad. Daardoor hadden, behalve de Brabantse hertogen, ook de plaatselijke halfheren bestuurlijke invloed. In de veertiende eeuw waren leden van de familie Van Leeftael halfheren van Oirschot. Archivaris Rogier had ontdekt dat in het familiewapen van de Van Leeftaels een vijfblad voorkwam. Een vijfblad is een rond blad met vijf vingers. Het vijfblad is in Oirschot tot de Franse bezetting in het einde van de achttiende

eeuw gebruikt als plaatselijk symbool. Volgens de archivaris moest dit symbool weer in ere worden hersteld. In de raadsvergadering van dinsdag 27 februari 1962 werd het vlaggevoorstel besproken. De fracties hadden er geen moeite mee. In het raadsbesluit werd de vlag omschreven als: „Rechthoekig, bestaande uit twee horizontale banen van gelijke breedte, de bovenste baan goud met daarop ter linkerzijde een vijfblad in rood en de onderste baan zwart.”

Dit raadsbesluit munt niet uit in duidelijkheid. De twee banen zijn niet even breed, maar even hoog. Bovendien moet in de plaats van goud 'geel' worden gelezen. Een vlag met een gouden baan zou een heel duur en zeldzaam exemplaar worden.

De vlag is het herkenningsteken van de hele gemeente Oirschot. In tegenstelling tot het gemeentewapen - waarvan het gebruik is voorbehouden aan het gemeentebestuur - mag de plaatselijke vlag door iedereen worden gebruikt.

„De vlag naar dit ontwerp kan gemakkelijk door de burgerij zelf vervaardigd worden”, aldus het college van burgemeester en wethouders in 1962. De vlag heeft zich in de afgelopen 25 jaar echter niet ontwikkeld tot een populair fenomeen. Een woordvoerder van de gemeente zegt: „De Oirschotse vlag wordt sporadisch gebruikt door enkele Oirschotse bedrijven en tijdens belangrijke evenementen en gebeurtenissen.” Oirschot behoort tot de zeshonderd Nederlandse gemeenten die met een eigen vlag aangeven in zekere zin onafhankelijk te zijn en een eigen identiteit te hebben. Bij plaatselijke feesten kan de vlag alleen wapperen. Bij nationale feesten kan ze samen worden uitgestoken met de Brabantse blokkenvlag en de Nederlandse driekleur. Ook op de plaatselijke sportvelden misstaat de gemeentevlag niet.

GEMEENTE OIRSCHOT

VOORSTEL tot vaststelling van een gemeentevlag

Aan de raad,

Het komt ons gewenst voor, dat de burgerij van Oirschot in staat wordt gesteld als uiterlijk symbool van gemeenschapszin op feest- en rouwdagen een officieel vastgestelde gemeentevlag te voeren. Reeds vele gemeenten zijn Oirschot hierin voorgegaan.

De gemeentevlag dient naar onze mening aan te sluiten bij het wapen der gemeente. Wel kan gesteld worden, dat de vlag in vroeger tijden, toen deze als krijgsbanier dienst deed, onafhankelijk van het wapen werd vastgesteld, maar de gemeente Oirschot heeft, voorzover bekend, nimmer een eigen vlag gevoerd en beoogt thans vreedzaam doeleinden met het aannemen daarvan.

Wel zijn verschillende gildevlaggen in Oirschot inheems, maar het komt ons hiërarchisch onjuist voor, de gemeentevlag hierop te baseren.

Tot 1795 heeft Oirschot een ander wapen gevoerd dan het thans geldende. In het gemeentearchief wordt het nog veelvuldig aangetroffen op de daar aanwezige zegels, in silver een uitgerukte groene boom, waaraan ter rechterzijde het wapen van de vrijheid en ter linkerzijde het wapen van de heerlijkheid Oirschot. Het tegenwoordige wapen is gelijk aan dat van de vrijheid Oirschot. Het heerlijkheidswapen is na 1795 niet meer gevoerd. De voorstelling op dit laatste wapen wisselde met de eigendomsovergangen van de half-heerlijkheid zelf. Het wapen van de heer of elementen daaruit werden in dit wapen overgenomen. Tot onstreeks 1600 zegelden de schepenen van Oirschot met een heerlijkheidswapen ontleend aan het wapen van het geslacht van Laefdsel.

Het rode vijfblad uit dit laatste wapen werd blijkens een proces-verbaal u 1650, opgesteld voor het Hof van Brabant te Brussel, nog veelvuldig als motief binnen de perken van de vrijheid aangetroffen. Het lijkt ons zinvol thans in de vlag een teken op te nemen, ontleend aan dat gedeelte van het oude wapen, dat in de revolutiedagen verloren is gegaan. In het hierbijgaande ontwerp zijn de drie kleuren van het tegenwoordige wapen opgenomen en is tevens het vijfblad uit het oude heerlijkheidswapen verwerkt.

De vlag naar dit ontwerp kan gemakkelijk door de burgerij zelf vervaardigd worden.

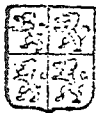
Wij stellen U voor het hierbijgaande ontwerp-besluit goed te keuren en ter registratie aan de Hoge Raad van Adel voor te leggen. Omtrent de officiële ingebruikneming van de vlag stellen wij ons voor U nader te berichten.

Oirschot, 26 februari 1962

De secretaris,

De burgemeester,

1/Le

GEMEENTE OIRSCHOT

De raad der gemeente OIRSCHOT;

in zijn openbare vergadering van 27 februari 1962;

Overwegende, dat het gewenst is over te gaan tot vaststelling van een gemeentevlag;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van: 26 februari 1962;

b e s l u i t :

vast te stellen een vlag voor de gemeente Oirschot overeenkomstig de bij dit besluit behorende afdruk, en de omschrijving van die vlag te doen luiden als volgt:

rechthoekig, bestaande uit twee horizontale banen van gelijke breedte, de bovenste baan goud met daarop ter linkerzijde een vijfblad in rood en de onderste baan zwart.

DE RAAD VOORNOEMD,

De secretaris,

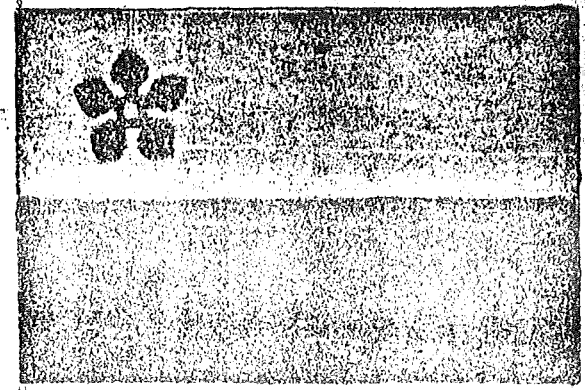
De voorzitter,

Behoort bij besluit van de Raad
der gemeente OIRSCHOT d.d.;
27 FEB. 1962 , Nr.

Mij bekend,
De Secretaris,

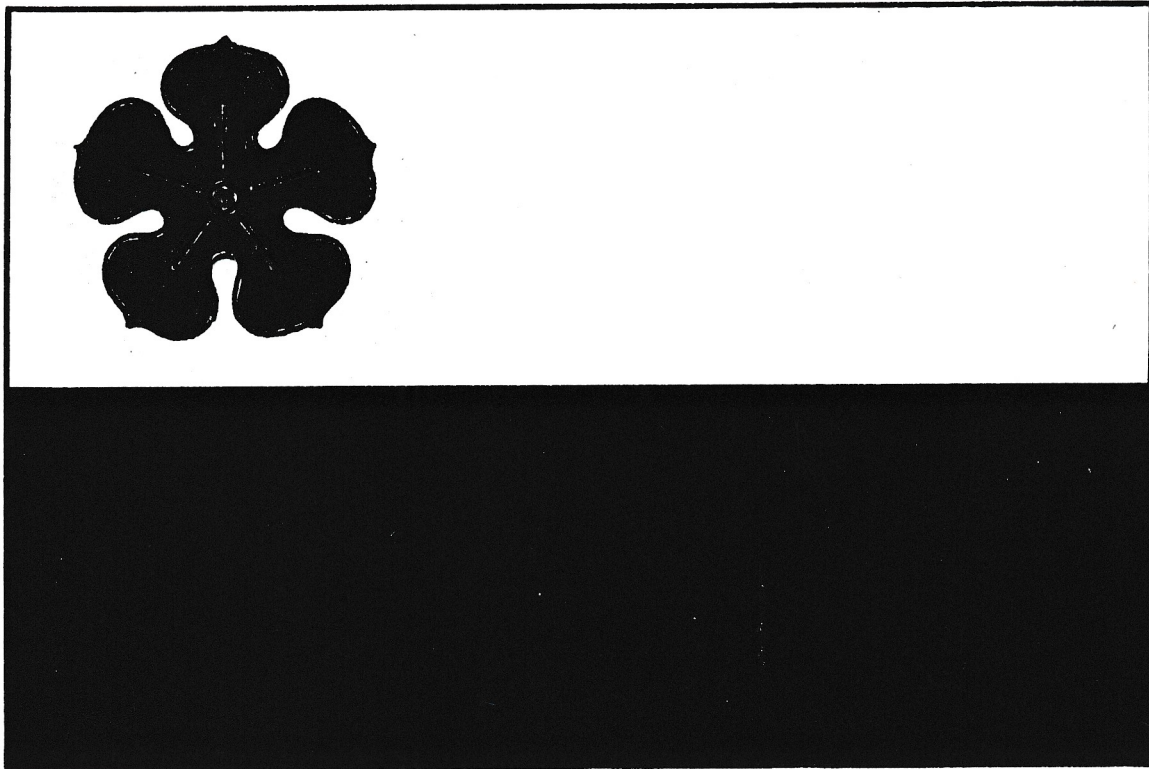
Kaulele

*Gondraal
Kard*

De kleur moet met in de vlag past worden.

11

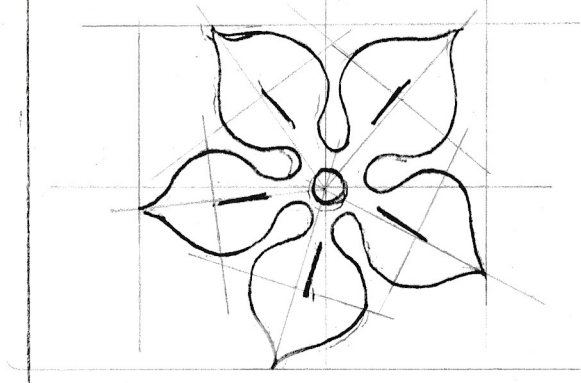
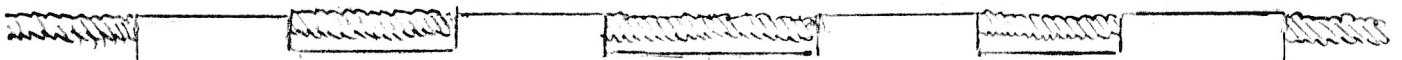

Omschrijving: twee horizontale banen van gelijke breedte, de bovenste baan goud met daarop ter linkerzijde een vijfblad in rood en de onderste baan zwart. (rechthoekig)

Raadsbesluit: 27 februari 1962.

Advies H.R.v.A.: vgl. 1962, nr.77.

E. 1970

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de Stichting Brabants Heem

secretariaat:

Purmerstraat 14,

5628 HE Eindhoven,

040 - 387911.

telefoonnummer gewijzigd: 040.2382911.

Aan de burgemeester van Oirschot
mr G.G.I.M. Speetjens
Postbus 11, 5688 ZG Oirschot

Uw kenmerk: gss
Ons kenmerk: Ehv/Oi/02
Datum: 8 oktober 1996
Onderwerp: alternatieven vlag

Geachte heer Speetjens,

Naar aanleiding van uw telefoontje van gisteren zend ik u hierbij een aantal alternatieven toe van de vlag voor de nieuwe gemeente Oirschot.

De *groene* voorstellen zijn gebaseerd op de kleurstelling voor het nieuwe Oirschot, afgeleid van de eik, de *blauwe* op de kleurstelling voor de Beerzen.

De vierdeling van de vlag c.q. de vier eikenbladeren verwijzen naar de vier dorpen die de nieuwe gemeente zullen gaan vormen: Oirschot, Oost-, West- en Middelbeers.

Als uiterste alternatief is ook nog een model met het rode vijfblad van de Van Leefdaals toegevoegd, geplaatst in de kleurstelling van het nieuwe Oirschot [groen-wit] c.q. van de Beerzen [blauw-wit].

Als de keuze is gemaakt, zal ik een omschrijving aanleveren.

Succes !

Met vriendelijke groet en hoogachting,

J.Th.M. Melssen, secretaris

Hoge Raad van Adel,
Postbus 30436,
2500 GK 's-Gravenhage.

Ons kenmerk: HSS

Uw kenmerk/brief:

Bijlagen: div.

Onderwerp: ingebruikneming nieuwe gemeentevlag.

Oirschot, 21 maart 1997

VERZONDEN 21 MAART 1997

Geachte heer/mevrouw,

Krachtens besluit van 11 september 1996, houdende inwerkingtreding van de Wet van 11 september 1996 tot gemeentelijke herindeling, is met ingang van 1 januari 1997 het ontstaan van de nieuwe gemeente Oirschot -voortkomende uit de oude gemeenten Oirschot en Oost-, West- en Middelbeers- een feit.

Ingevolge het vorenstaande is -op voorspraak van de colleges van burgemeester en wethouders van Oirschot en Oost-, West- en Middelbeers- door de Stuurgroep gemeentelijke herindeling aan de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde gevraagd een ontwerp te maken voor een nieuwe gemeentevlag. Het resultaat treft U bijgaand aan. De omschrijving van deze 'eenvoudige' vlag is:

* twee evenhoge banen van wit en blauw, met in de broektop een rechtsschuingeplaatst groen eikenblad, ter grootte van 1/2 van de vlaghoogte.

Een vlag met twee banen inhoudende één gemeente, ontstaan uit twee voormalige gemeenten. Het eikenblad is het symbool van de nieuwe gemeente, waarbij tevens verwezen wordt naar de rijke flora in het gebied van de nieuwe gemeente.

Gelet op het vorenstaande hebben wij de raad dezer gemeente op 11 februari jl. voorgesteld om een gemeentevlag vast te stellen overeenkomstig voornoemd onderwerp. De gemeenteraad heeft vervolgens op 25 februari jl. de gemeentevlag vastgesteld overeenkomstig ons voorstel (zie bijlage).

/BLZ. 1

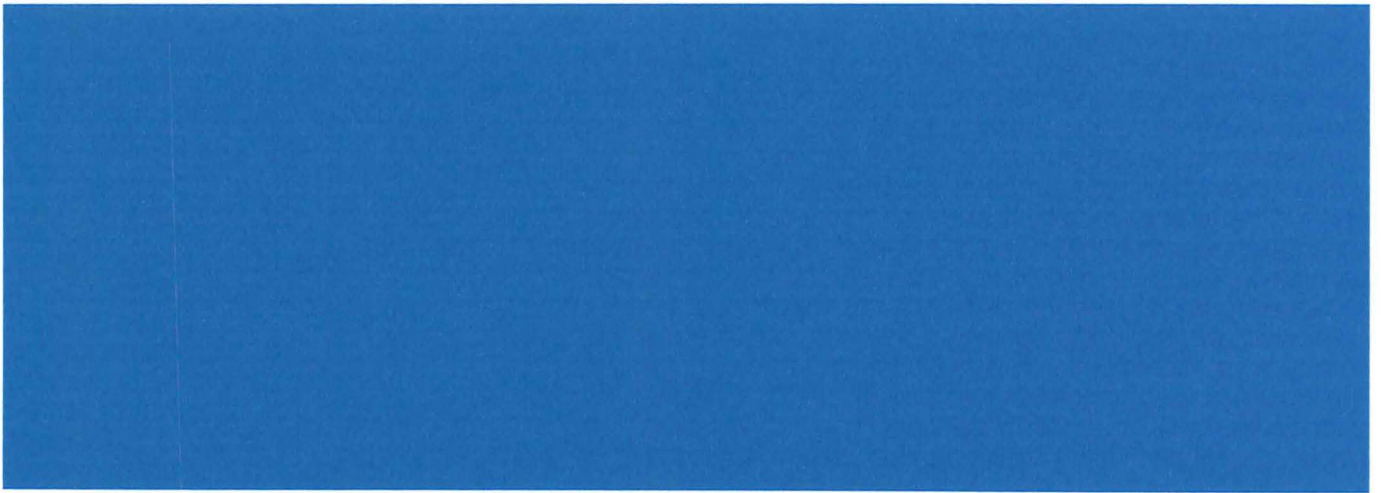
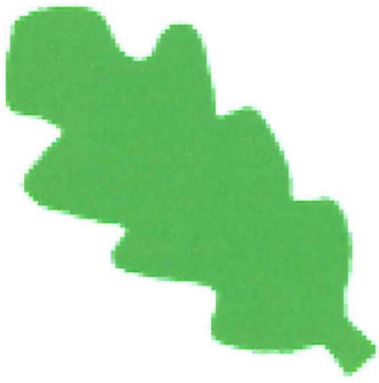
Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en verblijven met vriendelijke groet,

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN OIRSCHOT,
De secretaris, De burgemeester,

(J.P.C.M. Vriens)

(Mr. G.G.I.M. Speetjens)

- Bijl.: - raadsvoorstel d.d. 11-02-1997
- raadsbesluit d.d. 25-02-1997
- gemeentevlag
- brief van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde d.d. 09-09-1996

GEMEENTE OIRSCHOT

Nr. 1997/24

De raad der gemeente Oirschot:

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 11 februari 1997, nummer 1997/24;

gelet op het bepaalde in het Koninklijk besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181, en artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Hare Majesteit de Koningin te verzoeken tot verlening van een nieuw gemeentewapen, met de navolgende omschrijving:
"Gevierendeeld; I en IV in sabel een leeuw van goud, getongd en genageld van keel; II in zilver een uitgerukte eikenboom van sinopel; III in zilver drie baarzen van azuur. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels";
2. Een gemeentevlag vast te stellen bestaande uit twee evenhoge banen van wit en blauw; op de witte baan een groen eikenblad, geplaatst op de diagonaal lopende van de broektop naar het midden van de broeking, ter grootte van 1/2 van de vlaghoogte;
3. Dit besluit ter kennis te brengen van de Hoge Raad van Adel.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Oirschot van 25 februari 1997.

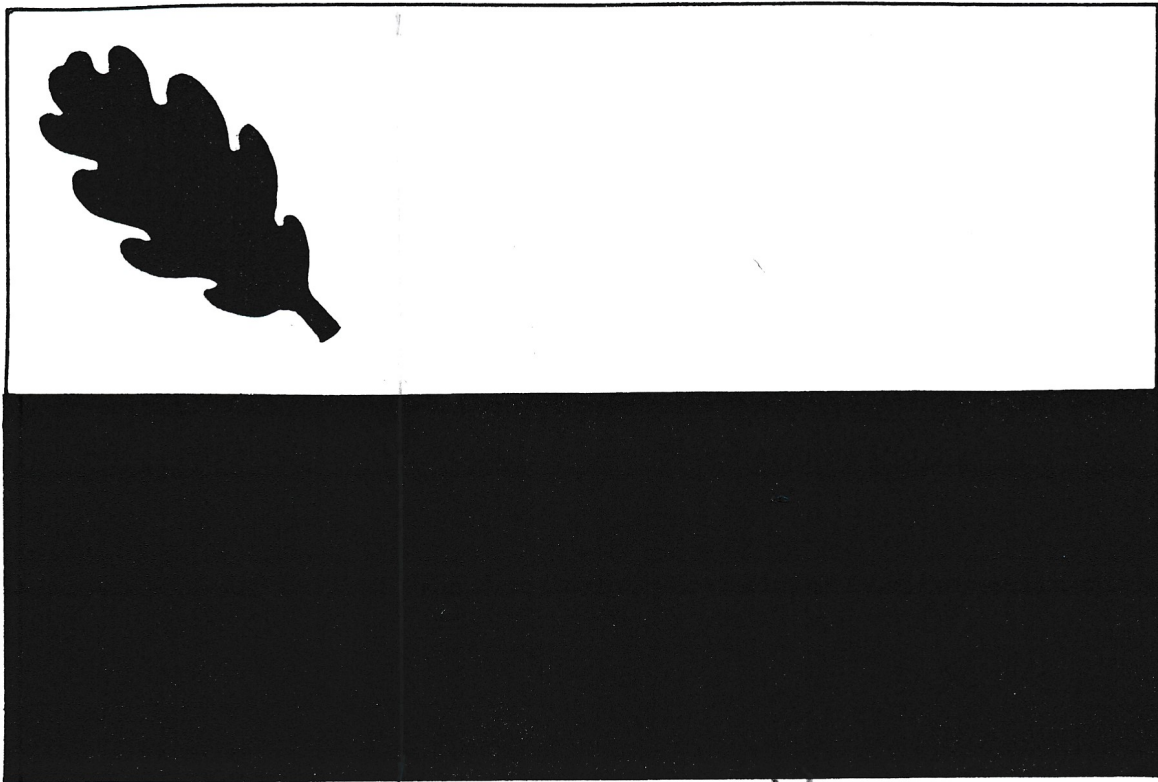
DE RAAD VOORNOEMD,

De secretaris,

De voorzitter,

(J.P.C.M. Vriens)

(Mr. G.G.I.M. Speetjens)

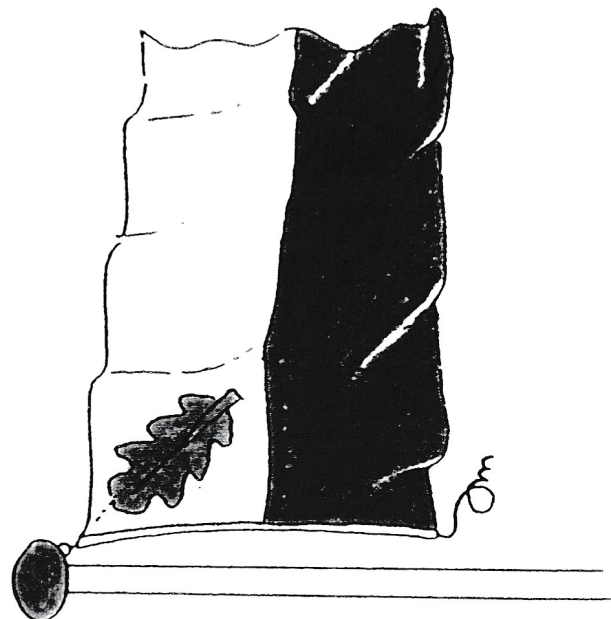

Omschrijving: twee evenhoge banen van wit en blauw; op de witte baan een groen eikenblad, geplaatst op de diagonaal lopende van de broektop naar het midden van de broeking, ter grootte van 1/2 van de vlaghoogte.

N.B. gewijzigd in: twee evenhoge banen van wit en blauw, met in de broektop een rechts-schuingeplaatst groen eikenblad, ter grootte van 1/2 van de vlaghoogte.

Raadsbesluit: 25 februari 1997

Advies H.R.v.A.: -

ontwerp en copyright Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
september 1996